

VORMSI ØORMSÖ

Vormsi rahvas sportis Läänemaa talimängudel

Läänemaa XVII talimängudel esindas Vormsi end vankumatult. On ju vaja aeg-ajalt mõõta oma nõrkusi ning samas toetuda oma tugevustele, teades, et efektiivsus tõuseb koormuse ruuduga. Lisaks kõigele muule loob sportlik päev meeleolu ja tervendab.

Hea meel on tõdeda, et talispordipäev Haapsalus sisaldas meeldivat tervislikku vaheldust tööruutiinile, sõpradega kohtumisi, sõprussuhete loomist, Vormsi hea maine hoidmist ning „suurvõistluse“ kogemuse võrra rikastumist.

Mänge ja võistlusi pakuti erinevaid ning igapähele, lihtsamatest aladest (suusatamine, kelgutamine) keerulisemateni: uisutamine, jäärajasõit, mälumäng, male, kabe. Rõõm on siinkohal märkida, et vormsilaste poolt õnnestus enamik alasiid katta, vaid kelgutamise – ja saalihoki mansa jäi moodustamata.

Et ka üks on võitlusväljal sõdur ehk muusikute keeles – iga hää on kooris vajalik – (sobib valimiskampaaniaks!), astusid

julgelt ja kindlalt oma võimeid teistega võrdlema Krista uisutamises, Malle suusatamises, Riima jäärajasõidus. Meheliku julguse ja osavusega jäärajal said hakkama Urmas ja Andres, Riima auväärne IV koht vajab kindlalt nimetamist. Ivo poliitiku-täpus sai kinnitust püssilaskmiseski.

Meeldivalt üllatas Eidi – tema vetruv ja täpne vehklemine sobib nimetada heade tulemuste hulka. Kabes-males mängisid Meeme, Ivo, Eidi ja Evelin, mälumängus Gert, Urmas, Külli, Klaus. Meie mängijaid jagus koroonasse ja lauatennisesse.

Seekord oli võistluste jäme ots seenioride käes. Suvemängudeks hüüan Vormsi rahvale: „Tulge sportima! Tulge koostegust nautima! Vormsi noored – valmistuge vapralt ohje enda käes hoidma!”

Järjestuse üldkokkuvõttes platseerus Vormsi tahapoole, kuid ta on kõigi rõõmuks siiski olemas!

Vaprust uutele eesmärkidele jõudmisel!

Tekst ja fotod
Malle Hokkonen

▲ Gert ja Eidi mõtlema.

◀ Vormsi esindus.

▼ Riima hoos.

Volikogu esimees **Ivo Sarapuu**

TERE VORMSILASED!

Aeg on läinud oma rada ja kalendrisse kiigates hakkame jõudma kevade lähedusse. Kuigi talve selgroog murdus juba mõni aeg tagasi, jõudis tali ise meile alles nüüd. Ta on kohal koos paukuva pakase ja kauaoodatud jääteega, mis ametlikult avati üsna hilja, 19. veebruaril. Kohe saabus ka hulk uudishimulikke – ligi 200 autotäit rahvast –, kes ilusat puhkepäeva ja looduse poolt antud ametlikku teepikendust kasutasid Vormsiga tutvumiseks. Kas vormsilane sellest huviliste tulvast ka mingit kasu sai, ei oska öelda aga meie oma mees Savisto Peeter, jäätee valvurina, sai üle hulga aja tegeleda kirjatööga nii, et näpud villis.

Veebruar. Taaskord oleme sünnipäevalapsed, meie Eesti riik on aasta vanem. Tundkem rõõmu selle üle, et saame ehitada oma riiki rahus, toimetada kodu ja pere heaks.

Jaauarikuu volikogu istungil oli au valida Vormsi valla aukodanikuks **Oskar Friberg**. Mis aegu ja riigikordi tema näinud on ... eks astuge ta juurest läbi, saate teada. Oma elulaadi ja toimetamisega on ta Vormsile jätnud oma jälje – sellest ka säärane otsus.

Samal istungil sai vastu võetud valla uus heakorraeeskiri. Uus eeskiri paneb rohkem kohustusi maaomanikele, et seeläbi paraneks saare heakord, teeäärte ja kruntide seisukord. Maaomanikud palun tutvuge selle dokumendiga! Siin tuleb palju tööd ära teha ka Vormsi vallavalitsusel koostöös saarevahiga, et suunata omanikke tähelepanu tegemata jäetule.

Alustame saare korrastamisel külade südamekest ja liigume järk-järgult edasi. Arusaadav, et kõike ei jõua korraga, aga maaomanikel koostöös valla-ga tuleb pihta hakata saare ilme paremaks muutmisel. Ja eks iga peremees otsustab, kuidas õue korda saab, kas niidab muru ise või ostab selleks lamba.

Veebruari algul osales Vormsi vald taaskord üle mimte aasta Lääne Maakonna valdade talimängudel. Suur tänu kõigile, kes osalised ja Meemele, kes võttis asja tõsiselt ning kutsus inimesed kokku, et ühisrindega välja minna.

Tulemas on riigikogu valimised. Vormsilane, mine valima! Keda valid, seda tead sa ise kõige paremini. Aga vali nii, et täituksid meie plaanid ja mõtted, et me saaksime oma kaheksale mustkatte, et tuleks Vormsile taaskord bensukas, et paraneks ühendus mandriga.

Talv võimutseb täies hiilguses aga viimase ilmaprognoosi kohaselt pidi ka sel aastal kevad tulema!

Kõike head Teile, ootame kevadet ja naudime talve lõppu.

Jaak Kaabel

HEAKORRAST

Loome ilu omaile silmarõõmuks ja külalistele imetlemiseks

Kui Vormsis ringi sõita-käia jääb sageli silma kõrvuti asuvaid maatükke või kinnistuid, kus ühel on muru niidetud, hekk piinlikult täpselt pügatud ja maja värskelt värvitud ning teine räämas. Või väga räämas.

Pärast mitmekuulist heakorra teemaatika arutamist võttis volikogu 31. jaauaril vastu **Vormsi valla heakorra eeskirja**. Eesmärgiks on parandada heakorda nii riigi, valla kui ka eramaadel. Ühest küljest on heakorrrastatud keskkonnas hea elada meil endal. Teisest küljest on korras ümbrust kena vaadata kõigil Vormsi külalistel. Laiemalt kujundab see Vormsi mainet üldiselt.

Samuti on heakord seotud tuleohutuse tagamisega. Pingutamist ja naabriga arvestamist eeldab see meilt kõigilt.

Uues heakorra eeskirjas on esmalt reguleeritud valla, kui kohaliku elu korraldaja, tegevus ning seejärel rohkem tähelepanu nõudvad teemad avalike kohtade heakorrrastamisel.

Erakinnistud jagunevad:

1. Kinnistud, millel asub ehitismis ning mis jäävad külasüdamiku piiridesse.
2. Kinnistud, millel asub ehitismis ning mis ei jää külasüdamiku piiridesse.
3. Kõik ülejäänud kinnistud.

Kõige olulisemaks peame küladesse jäävate kinnistute heakorda, millega puutub kokku kõige rohkem inimesi. Seejärel küladest välja jäävaid maid. Küladest välja jäävatel maadel on tehtud vahet kinnistutel, millel asub ehitismis ja millel mitte, lähtudes põhimõttest, et väärtuslikumad ja nähtavamad on esimesed kinnistud ning see-tõttu kaasneb nende omanikele ka suurem hoolduskohustus.

Heakorra tagamisel ei saa läh-tuda ainult kinnistute omaniku-poolsest hooldamise reguleerimisest, vaid tuleb ära hoida ka kinnistute ja avalike kohtade ri-sustamine ja reostamine. Selleks on eeskirjas isikute käitumist

reguleerivad sätted. Paljuski kattuvad need avaliku korra tagamisega, kuid samavõrd kajastavad nad head tava.

Lisaks reguleerib eeskiri ka tuleohutuse ja välireklaami küsimusi, heakorra tagamise kohustusi ettevõtjatele ning heakorraga seotud loo-mapidamise üksikasju.

Uus heakorra eeskiri on kättesaadav valla infosüsteemis internetis, samuti saab selle kohta täpsemat infot vallamajast. Heakorra eeskiri hakkab kehtima alates 1. märtsist 2011.

Oskar Friberg

Rannarootslane Oskar Friberg ja Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves 2010. aasta juulis.

Foto: <http://uuseesti.ee/32514>

OSKAR FRIBERG, on vanim Vormsil elav rannarootslane, kauaaegne Vormsi majakavaht (55 aastat). Venelaste eest jäi Rootsi minemata, sest enne olid nood Oskari oma armeesse nap- sanud.

„Ma ise tahtsin juba 1939. a Rootsi minna, aga ei lubatud, pidin enne Eesti sõjaväes ära teenima. Kui venelane tuli, jäeti mind edasi, sest Vene sõjaväes oli teenistus kaks aastat. Siis aga hakkas sõda ja olin- gi seal kah. Sõjaväes ma olin ikka eestlane, oleks ma rootslane olnud, poleks ma rindele saanud, need võeti ju ära. 1941. aastal sain haavata, aga tagasi koju jõudsin alles 1946.

Norrbysses jäime vaid viiekesi, peale minu veel Lars Grundsten, Andres Vabamägi, Oskar Berggren ja Johan Berggren – tema oli olnud Saksa vangis, tema sai hiljem Rootsi minna.

Algul peale sõda eestlaste ja rootslaste vahel vahet ei tehtud, aga siis tuli üks aeg, kus rootslasi ei lastud enam merele traalima – kardeti, et lähevad üle piiri.”

Oskar Friberg

on üks väheseid saare põlis- asukatest rootslasi, kes on peaaegu kogu oma elu Vormsil veetnud. Sõja algusest lõpuni läbi teinud mehe tervis on hea. Ta on tasakaalukas ja abivalmis. Räägib meeleldi ka- lapüügist, näitab, kuidas vanas- ti võrku kooti, ja käib mõnikord merelgi. Alles hiljuti võttis Friberg oma sünnipäeva eel kar- tuleid. (Oskar Friberg on sündi- nud 16.08.1919).

2011. aastal esitas Vormsi Val- lavalitsus Oskar Fribergi Vorm- si valla aukodaniku kandidaa- diks.

„Ei leia ühtegi vormsilast, kes ütleks, et Oskar ei ole seda märki väärt,” ütles endine Vormsi vallavanem Ene Sara- puu. „Ta ise, ta lapsed ja lap- selapsed on tublid kodanikud, ning vald on Oskar Fribergi üle uhke.

Paat sai nädalaga valmis

„Kaks aastat pärast sõda tegin paate ja püüdsin kala. Võtsin pangast võlgu ja tegin püüniseid, neid on veel praegugi järel. Kolhoosi ma ei läinud, aga merele mind ka enam ei lastud. 1949. a kevadel panin püüni- sed sisse, aga vaadata või välja võtta neid enam ei saanud.”

Praegu ehitab pojapoeg Jorma Friberg Haapsalus Rannarootsi muu- seumis traditsioonilist paati. „Gät- tor” on Vormsi tüüpi paat, mis on altpoolt tõrvatud, pealt immutatud tõrva, tärpentini ja linaõli seguga. „Vahetevahel tahab mõni piduliku- mate riietega inimene sõita,” põh- jendab meister.

Paat sündis vanaisa Oskari jutu järgi. „Vanaisa on tõsine ja asjalik mees, armastab kalapüüki ja tööd,” iseloomustab teda lapselaps.

Jorma Fribergi sõnul oli tal ehitama asudes teada vaid ranna- rootsi paadi pikkus, parda kõrgus ja ahtri-pegli olemasolu, joonised tuli oma peast teha. „Käisin mitu korda vanaisale jooniseid näita- mas, tema juhendusel tegin neis- se parandusi,” räägib paadiehitaja.

„Praegu nad ehitavad nii kaua, kunagi tehti paat nädalaga valmis,” ütleb vana Friberg. Toriseb, et kui poiss käis purjedest mõõtu võtmas, sai talle soovitatud õmblusmasinaga kokku vuristada, tema aga vastu, et peab olema käsitsi tehtud.

Kõigile oli süüa vaja

„Enne 1940. a oli Vormsil üks eesti- ja kolm rootsikeelset kooli. Üks alg- kool asus Norrbys, seal oli üle saja lapse. Sinna käisid Hosby, Söderby, Norrby, Rälby ja Diby lapsed. Pärast sõda käisid Rälby omad juba Hullos koolis.

Norrbys oli enne sõda kuus suurt talu – kõik oma 60 ha – teised olid 30 ha ja väiksemad. Ümberringi oli lage, ida pool meri näha, mõni ka- dakas, peamiselt põllud ja puisniid- dud. Inimesi oli palju, kõigile oli süüa vaja, nii need maad ära hariti. Roogugi polnud varuks, selle sõid loomad ära. Nüüd on kõik metsa ja võssa kasvanud ning külas elab veel vaid 11 inimest.

Saare põllumajandus oli hobuste peal. Heinategemiseks olid ikka ho- buniidumasinad, vikatiga tehti ainult puisniitu. Saare põllud olid siilu-

deks jagatud ja seal polnud masina- tega midagi teha. Traktor tuli saarele 1936–37 – Diby mehed panid rahad kokku ja ostsid. 1950. aastatel, sov- hoosiajal, olid juba masinad.

55 aastat majakavaht

Kui paadid keelatud, hakkas Fri- berg Norby majakavahiks. „Raha oli väike, keegi ei tahtnud olla, mind pandi poolvägisi,” ütleb ta ise selle kohta. Vana majakavaht ei jaksan- nud enam majakast üles minna ja nii hakkas seda teed käima Friberg. Majakas töötas gaasiga ja vajas iga- päevast turgutamist. Nüüd on päike- sepatareid ja majakat päevast päeva vahtida pole vaja.

Kolhoosiaeg

„Omaette mees olen olnud tänu ma- jakale, kolhoosis pole kunagi töö- tanud,” ütleb Friberg. Ja meenutab: „Förbys oli kolhoos Uus Elu, see tehti enne küüditamist, vist 1945. Algul oli esimeheks naisterahvas, Lõpe Villemi tütar. Neil oli seal väga hea elu, tööpäeva eest said 15 kilo vilja ja heina ja mida kõike. Eks see suur propaganda oli – ise kiitsid kolhoosikorda üles, aga eks tollal seda rootslastest maha jäänud nodi veel jätkus ka. Saxbys oli Aktivist, Svibys Võit, Söderbys Hommik ja Kersletis Lääne kolhoos.

Läänes oli esimees Nyberg ja nad käisid Tallinnas mune müümas. Rebased aga sõid kanad ära, sest ka- nala oli Borr- bys eraldi talus ja linnud olid lahtiselt. Borr- bys oli ka hõbe- rebasefarm! Siimon Rälbyst ehitas selle 1937. aastal, hiljem toodi see Rälbyst Borrbysse üle. Rebased and- sid Lääne kolhoosile head raha.

Svibys oli üks kõva kommunist Nikitin, kes värvis lehma üle, et keegi varastatud looma ära ei tun- neks. Üks teine jälle andis lehmale söögiks ühe muna ja kotitäie kulu, aga too lehm oli peagi ära surnud. See oli ju üle maa teada, et Vormsilt rootslased ära läksid ja seepärast tuli siia palju juhuslikke inimesi. Algul oli Vormsil kaluriühistu, kus oli palju rahvast, aga kolhoosi aegu kadus enamik neist ära. See oli rahvas, kes oli tulnud siia talusid üle võtma. Osa olid Tallinnast, osa Lõuna-Eestist, palju oli ka nn liidueestlasi.

Kui mina koju tulín, oli Dibys üks Feodorovi Juri. Temal oli muud- kui nimepäev, sünnipäev, pulmapäe- vad ja mis kõik

veel ja iga kord ajas laari puskarit. Samakat aeti saarel tollal palju, palju mehi viina peal elasidki.

Sel ajal oli kõik tuuleveskid veel alles, veskil käidi ja vili jahvatati ise. Näiteks Norrbys oli 3 veskit, aga Varbackal olid sakslased veski maha võtnud ja sinna patarei teinud, nüüd öeldaksegi Patarei mägi. Oma vane- mate suust ma mäletan veel sellist juttu, et ühel vormsilasel Aleksander Pikneril olnud päris oma veski, too jahvatanud oma veskiga pühapäeval, kuna sel ajal oli tuult, aga talle öeldi, et ei tohtivat, Jumal ei luba. Tema aga vastanud ütlejatele: „Kui Juma- lal pole patt puhuda, siis minul pole patt jahvatada!”

Piirivalvurid ajasid koeraga taga

Omal ajal ma vedasin piirivalvureid paadiga üle. Kalamehed koos paa- tidega viidi ju muidu Dibysse, aga piirivalvel oli ilmast-ilma vaja üle sõita, siis nad lasksid mul paadi olla, et ma neid üle veaksin. Tulid vahel südaöösi, et mine vii neid Ramsile. Uduga ja iga ilmaga on neid üle vii- dud. Piirivalve oli siinsamas, Söder- bys oli 100 meest.

Mida aasta edasi, seda hulle- maks vene piirivalve läks. Hakkasid randa küntud riba tegema, aga mitte ei saanud hakkama – siin rannas on kollane savi, see oli nagu tsement ja sinna jäi neid sahkasid üksjagu. Siis tõid omale paadi ja minu omal enam mootorit olla ei tohtinud. Võtsin- gi mootori pealt ära ja paat oli veel paar aastat,

„Praegu pole mul küll häda midagi, aga eks siis vaatab, kui ma vanaks jään!”

kuni piirivalve tõmbas selle ükskord kuivale ja saagis pooleks.

Ma olen nendega vatti saanud küll, kui kalalt olen tulnud ja nad on mind koeraga taga ajanud. Kui ma majakas käisin, siis tulid dokumente kontrollima, eriti just pühade aegu – maipühad, oktoobripühad, siis ei tohtinud ju keegi kusagil liikuda. Ma vahel vaatasin pikksilmaga, siis öeldi, et mere poole ei tohi vaadata. Kui hobusega talvel üle jää läksin, valisin ikka tuisuse ilma ja pühki- sin jäljed oksaga tagant ära, siis nad mind ei näinud.

Kõigil meie lastel on passis rah- vuseks rootslane. Poeg oli Tsitaas sõ- javäes, seal ei teatud eestirootslastest midagi, aga ohvitser teadis Ukraina rootslasi ja pidas teda sinna hulka kuuluvaks.”

Jah, tundub, et elujõudu ja sit- kust on Vormsi rootslastel küll.

Teksti kokku pannud
Küllil Kivi

Oskar Friberg meenutab:

Saare linnuriik

on väga palju muutunud. Vanasti oli jää minekul palju praäksumist kuulda, kevadel oli meri aulisid täis, kiivitajad lendasid üle nagu pilv. Tjuka oli tiirupesi täis, ran- nas olid kivirullijad, punaste jal- gadega tildrid ning meriskid (me- riharakad).

Kajakaid oli igal pool. Enne oli ka kosklaid ja vartisid. Kosk- laid oli nii palju, et inimesed sõid nende mune, aga kõiki mune ei võetud kunagi pesast ära. Jaa- nipäeva paiku olid neil pojad ja suvel oli rannaäär kosklapoegi täis. Metsas loikudes olid haned ja sinikaelpardid.

Sel ajal olid rebane ja mets- kits saarel haruldased, rotti ega kährikut polnud. Nüüd rebased, kährikud ja metssead söövad munad ja linnupojad ära.

Norrby majakas

Foto: Tõnis Tammer

Kosklad on kadunud, nugised tegid pesakasti tühjaks. Ainult pääsukesti on veel ...

Korvid

tehti kuusejuurtest ja ka pajust, sang kadakast; tünnid ja pesupali meisterdati kuusepuust. Aga sil- gumõrrad pandi kuusevaiadega, sest mänd vettib ära ja läheb põhja. Vanker ja kelk olid tehtud kasest, samuti hobuse rangid.

Rookatus

polnud hea, sest sinne roog on jäme, peamiselt olid õlgkatused ja jõukamatel plekkkatused ning peale 1932. a suurt tulekahju Svibys hakati panema ka tse- mentkivist katuseid. Metsa oli saarel vähe, ehituspuitu oli pea- miselt Kersleti ümbruses.

Pärnus: koolis ja teatris

Vormsi kooli õpetajatel on jagunud aega ja tahet korraldada oma kollektiivile kevadisi ekskursioone. Oleme külastanud Lõuna- ja Põhja-Eestit, näinud Tartumaa ja Raplamaa ajaloolisi ning huvitavaid paiku.

Mõni aastake tagasi otsustasime oma kultuurikavva võtta sügisekursiooni ning lisaks kultuuriväärtustele tutvuda ka teistmoodi õpikeskkonnaga ja osaleda suuremate koolide õppetöös.

Teatripäev

Alustuseks vaatasime Pärnu teatris lastekirjanik A. Lindgreni hoogsat lugu röövlitütar Ronjast. Etenduse sisu oli sügavmõtteline: suhted sõprade ja vanematega, hoolimine, armastus. Väikesed armsad mehikesed, hallvanakesed ja tõtskääbused, tõid etendusse muinasjutulise „nunnu-tunde”. Erksad, ärevad ja riskantsed sündmused järgnesid üksteisele. Siiras äratundmisrõõm: Sepo Seemann, Jüri Vlassov, Indrek Taalma.

Pärast etendust juhatas proua Smeljanski meid lavale samade dekoratsioonide vahele ja ettevaatlikult puudutasime butafoore: kirved, mõõgad, palgid, järsud kaljud. Naljakas: need näisid ehtsad ja ometi kerged! Tutvusime näitlejate riietusruumidega ja dekoratsioonide valmistamise töökojaga.

Pärast teatrikohvikus lõunastamist valmistasime klaasitöökojas kaelahteid. Jüri juhendamisel saime igaüks ainulaadse ehte omanikuks. Uudne info Eesti ajaloost Pärnu muuseumis rikastas meie seniseid teadmisi.

Pärast etendust laval.

Foto: Malle Hokkonen

Rõõmutegelustele pani punkti Tervise Paradiis mulistamine ja suplemine. Ööbisime moodsas ja õdusas kesklinna lasteaias.

Koolipäev

Eelmisel aastal viis õpetaja Triin meid Rapla Vesiroosi Gümnaasiumisse, seekordsel õppereisil olime Pärnu Kuninga Tänav põhikooli tundides. Koolis toimub õppetöö nii riikliku õppekava kui ka lihtsustatud õppekava alusel. Toimib koostöö lapsevanemate ja kooli vahel, on rakendatud tugisüsteeme ning spetsialistide nõustamist. Meie õpilased imbusid rahulikult suure õpilaste arvuga klassi töösse ning olid

tundides aktiivsed: vastasid õpetaja küsimustele, esitlesid end, rääkisid meie pisikooli lugu.

Tänusõnad

Meie bussijuht Arvo väärib kiidusõnu rahulikkuse ja vastutulelikkuse eest; organiseerimistöö eest tänu õpetaja Meemele. Sõitu aitas rahastada „Teater maale“ projekt ning Vormsi vald. Hoiame teid kõiki tänuga oma südames.

Malle Hokkonen

Teeme kevadel talgud!

EVNÜ noored Vormsi koolis

Veebruari alguses kohtusid EVNÜ noored Vormsi Põhikooli direktori Meeme Veissoniga, et arendada koostööd Vormsi noorte ning põhikooliga. Noortest osalesid Maaja Puurmann, Gert Enno, Kati Koch ning Anders Piip.

Esimeseks suuremaks ettevõtmiseks koos kooliga on plaanitud kevadised koristustalgud. Talgutele on palutud **KÕIK saareinimesed**, nii need, kes on seotud kooliga, kui ka need, kes tunnevad, et tahaksid midagi head Vormsi jaoks ära teha. Hetkel on üritus planeeritud maikuuse (ehk on lumi selleks ajaks siiski sulanud!). Plaanis on korrastada kooli ümbrus, koolimaja taga asuvad hauad, ning teha korda võrkpalliplats, mis jääks kõikide Vormsi elanike ning saare külastajate kasutusse. Lisaks veel lasteaia aiamaa kaevamine ning korvpalliplatsi puidudetailide värvimine.

Kõikidele talgulistele pakutakse talgusuppi ning korraldamisse tuleb veel ka õhtune meelelahutuslik pool.

Täpsem info talgute osas selgub aprillis, kajastame seda kindlasti ajalehes ning näha saab ka vastavaid kuulutusi.

Lisaks sai räägitud kutseteemalistest seminaridest, mis ideaalis saaksid toimuma kord kuus Vormsi põhikooli õpilastele. Arutlusele tuli ka sellel suvel toimuv Vormsi lastelaager, mille kava ning ideed on veel koostamisel. Mõned EVNÜ nooredki annavad laagri toimumisse oma panuse.

Tegutsemiseni!
Kati Koch
EVNÜ juhatuse liige

Noorsootöö on tasemel

Noorsootöö valdkonnas on viimasel kümnendil toimunud olulisi arenguid – loodud on vajalikud struktuurid ning välja on kujunenud noorsootöötaja elukutse. Järjest enam on vaja kaasa aidata ka noorsootöö sisulise kvaliteedi suurenemisele.

Eesti Noorsootöö Keskus (ENTK) on koostöös Ernst & Young Baltic AS-ga ja noortevaldkonna partneritega välja töötanud noorsootöö kvaliteedi hindamismudeli, mida testiti 2010. aasta lõpus viies kohalikus omavalitsuses – Pärnus, Põlvas, Ridalas, Maidlas ja Rāpinas.

Võrdset head tulemused

Noorsootöö kvaliteedi hindamise käigus võrreldi KOV-s tehtavat noorsootööd nn hea praktikaga, mis kajastub ENTK hindamismudelil. Protseduuriliselt tähendas see välist ja enesehindamist. Enesehindamise puhul hindavad KOV noorsootöö osapooled ise noorsootöö kvaliteeti, välishindamise puhul toimub see väliste ekspertide abil.

2010. aasta sügisel piloothindamistes osalenud KOV-d kiitsid eriti välishindamist, mis võimaldas mõtteid vahetada ja kogemusi jagada.

Olenemata osalenud KOV-de erisustest: suured ja väikesed, vallad ja linnad, asukoha- ja idas ja läänes – näitasid hindamistulemused neis tehtava noorsootöö kõrget taset.

Rohkem tähelepanu noorte vajadustele

Parimaid tulemusi saavutasid KOV-d mit-teformaalse õppe võimaluste loomisel ning noorte osaluse ja kuuluvuskogemuse saamise soodustamisel. Noortele on loodud head võimalused noorsootöös osalemiseks koolide,

Foto Eesti Noorsootöö Keskuse erakogust

KOV-d soovivad pöörata rohkem tähelepanu noorte vajaduste väljaselgitamisele.

huvikeskuste ja avatud noortekeskuste kaudu. Väga kõrgeid tulemusi saavutati ka noorte ettevõtlikkuse soodustamisel ning noorsootöötajate professionaalsuse ja motiveerituse tõstmisel.

Teiste valdkondadega võrreldes madalaimad tulemusi saadi noorteinfo ja -nõustamisega seotud tegevustes. Samuti ilmnes, et noorsootöös tuleks rohkem rakendada uenduslikke meetodeid ja keskkondi (nt suurendada mobiilse noorsootöö mahtu). KOV-d soovivad suuremat rõhku panna noorte vajaduste, soovide ja rahulolu väljaselgitamisele, mis on aluseks noorsootöö paremale planeerimisele.

Noorsootöö kvaliteedi hindamine aitab seada sihte

Pilootprojektis osalenud KOV-d leidsid, et hindamistsess andis neile omavalitsuse ter-

ritooriumil tehtavast noorsootööst tervikliku ülevaate ning aitas kaasa sihtide seadmisele. Olulise kasuna toodi välja koostöö paranemist noorsootöö osapoolte vahel KOV-s.

Ühes osalenud KOV-is jõuti arusaamisele, et noorsootöök on vaja eraldi inimest, teises palgati arendusjuht ja võeti huvijuhid kooli direktiooni liikmeks. Samuti saadi head läh-

tematerjali uue arengukava koostamiseks ning peeti oluliseks hindamistsessis välja koorunud teadmist, et noorsootöötaja pole üksik, vaid KOV-s on ka teised üksused, kes tegutsevad sarnaste eesmärkide nimel.

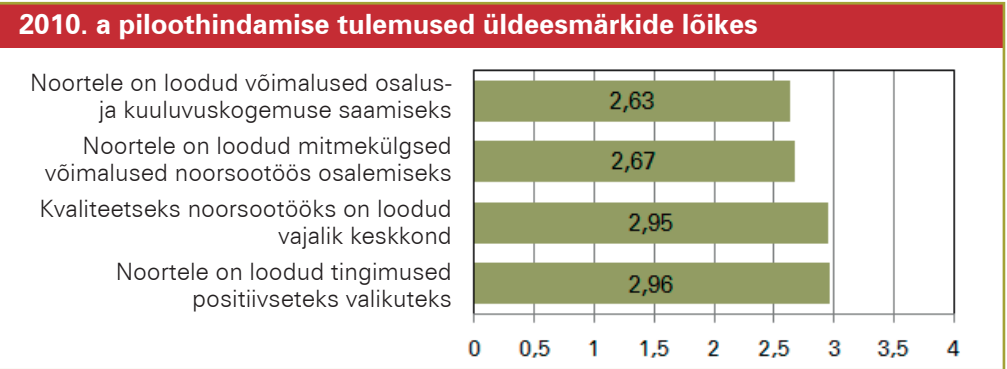
Hindamine jätkub ka sel aastal

Hindamismudeliga pakutakse KOV-dele tervikpaketti kõigest hindamiseks vajaminevast, mistõttu pole vaja karta hindamise keerukust. Osalemine on vabatahtlik ning sellega ei kaasne KOV-de pingeritta seadmist. Täpsemad tulemused on avalikud KOV-le endale ja on abivahendiks noorsootöö kvaliteedi tõstmisel.

Sel aastal pakub ENTK tuge vähemalt kümnele osalemisest huvitatud KOV-le ja ootab selleks sooviavaldusi. Lisaks ootab ENTK huvilisi kandideerima välishindajaks, kelleks võivad olla nii noorsootöötajad kui teised huvitatud isikud, kellel on head teadmised noorsootöö valdkonnast tervikuna.

Noorsootöö kvaliteedi hindamise mudeli loomine ja rakendamine on osa Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonna algatatud ja Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastusel elluviidavast programmist „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“, mille üldeesmärk on tõsta noorte valmidust tööturule sisenemiseks ja seal toimetulekuks.

Kaisa Orunuk
ENTK, ESF programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ kvaliteedi ja seire suuna juht
Keiu Rõa
Ernst & Young Baltic AS, konsultant

Vormsi-Haapsalu liinil hakkab sõitma kahemastiline kaljas

Puulaevaselts Vikani plaan on ehitada traditsiooniline kaljas ja avada Vormsi-Haapsalu liin.

Puulaevaseltsi Vikan asutas 2003. aasta suvel reisi- ja ajaloo huviliste seltskond, et uurida ja tutvustada Eestimaa rikast merekultuuripärandit. Alguse sai tegevus Rannarootsi muuseumi juures juba eelmise aastatuhande lõpus, kui Vormsi juurtega Jorma Friberg oli naasnud Rootsist Skeppsholmeni Rahvaülikooli paadiehituskursustelt. Esimese projektina ehitati traditsiooniline Vormsi ruup.

Ruubist jaala, jahta ja kaljaseni

Paadiehitus tekitas üldsuse seas suurt huvi ja oli meile endile ülipõnev väljakutse. Samuti osutus Gättoriks ristitud ruup väga tubliks purjepaadiks, mis avas meile uue maailma. Seega otsustasime ehitusega jätkata. Järgmisena valmis traditsiooniline Ruhnu jaala, millega käisime külas Stockholmis Rootsi kuningakojas.

Selle sõidu seltskonna baasil löimegi Puulaevaseltsi Vikani, et aidata muuseumil paate hallata ning sõite korraldada, ja ka uute paatide-laevade ehitamiseks. Seltsi järgmiseks

suuremaks projektiks sai Ruhnu jahta – jällegi traditsiooniline puust purjekas (meistriks ikka Jorma). Sõite oleme sellel korraldanud juba kahel hooajal. Üks meeldejäävam oli austav ülesanne – Laulu- ja Tantsupeo tule toomine Pärnust Tallinna.

Tahtmine suuremaks ja paremaks saada ei ole kuskile kadunud. Nii läks üha tihedamini mõtte kaljase juurde. Tellisime esimesed joonised eelmise aasta alguses ja eeskujuks võtsime XX sajandi algupoolel siinkandis ehitatud kahemastilised kahvelkuunariid. Ehitati need männist, võimalusel muidugi ka tammest, pikus varieerus 16 ja 30 meetri vahel, enamasti liikus alus tuule jõul, hiljem pandi peale ka abiks masinad.

Laev peab ise ülalpidamist teenima

Üks asi on laeva ehitamine, aga väga oluline on leida valmis laevale ka hea otstarve. Ehituskulud ja ülalpidamiskulud on üsna kopsakad ja kui vanasti veeti kaljastega kaupa, siis tänapäeval on ainuke variant reisijatevedu. Seega näeb eelmise aasta suvel kirja pandud plaan (taotlus EAS-ile) ette ehitada laev Haapsalus ja selle ülesandeks saab inimeste üle-

Puulaevaseltsi Vikani juhatuse esimees Alar Schönberg.

vedu Haapsalust Vormsi ja tagasi.

Projektis on ette nähtud teavituskampaania nii Eestimaal kui naaberriikides, mõttega tuua Läänemaale ja Vormsile oluliselt rohkem turiste, kui on täna.

Suhtlesime projekti tegemisel tihedalt Vormsi omavalitsustegelaste ja turismiettevõtjatega, kes nägid ettevõtmises head võimalust arendada saare majandust. Laev liiguks suvel iga päev korra – tooks üle ca 50 inimest, kelle võtavad üle Vormsi turismiettevõtjad – tutvustavad saart, toidavad ja pakuvad majutust. Projekti kestvusperiood EL rahade toel on vähe-

malt 5 aastat ja plaanijärgselt peab ettevõtmine olema selleks ajaks arenenud jätkusuutlikuks, tuntud ja arvestatavaks turismiteenuseks.

Projekti on üle vaadanud mitmed eksperdid ja see on saanud kiitvaid hinnanguid. Kel on küsimusi ja ettepanekuid, ehk soovib näha jooniseid või üldse asja kohta lähemalt uurida, palun lahkelt meiega ühendust võtta. Omalt poolt teeme kõik, et projekt käiku läheks ja loodame heale koostööle Vormsi rahvaga.

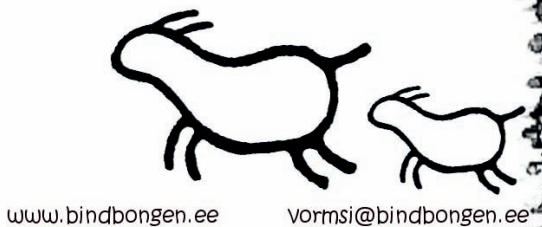
Alar Schönberg

alar.schonberg@vikan.ee

www.vikan.ee

Vormsi Moodi Tegemised

Vormsi Käsitöö Selts

www.bindbongen.ee

vormsi@bindbongen.ee

Uus aasta tuli Käsitöö Seltsi jaoks suurte muudatustega. Nimelt on meil nüüd oma veebileht: www.bindbongen.ee ja logo.

Nimi *bindbongen* tuleb Vormsi rahvariiete juurde kuuluvast punasest vardakotist, millega kanti kaasas alati käsil olnud kudumistööd. Meie kodulehel saab lugeda sissekandeid meie toimetuste kohta, vaadata pilte tehtud asjadest ja jutustada kaasa meie foorumis.

Logoks valisime arhailise lamba, kuna suur osa riietuse juurde kuuluvast saab alguse just lammastest, nende õigest hooldusest, pügamisest, villa valikust ja sealt edasi juba lõngast ja viimaks meistrist endast.

Kuna meie leht on alles nooruke ja kasvab koos meiega, siis pole meil seal veel täielikku piltide ja info kogumit, aga aja jooksul tiksus seda sinna juurde.

Seoses ERKL väljakuulutatud ehteaastaga plaanime me taaslustada vanu Vormsi ehteid ning korraldame ka teemakohase töötoa, milles osalejad saavad proovida metalli- ja luutööd, tutvuda ajaloo ja valmistada endale eheda Vormsi ehte. Täpsemat infot tulevate kursuste kohta saab peagi lugeda meie kodulehelt.

Püsige lainel!

Marit Vaidla

Vormsi Käsitöö Seltsi esimees

Naiskodukaitse Vormsil

Foto: Riima Koch

Veebruari algul helistas mulle Tiina Leesik Naiskodukaitse Lääne ringkonnast. Ta tegi ettepaneku korraldada Vormsil Naiskodukaitse organisatsiooni tutvustusüritus, mis oleks pühendatud Eesti Vabariigi aastapäevale.

19. veebruari õhtul saabuski 16 naist koos mõnede lastega seltsimaja juurde. Pille oli päev otsa ahju kütnud, et külalistel oleks vaatamata krõbedale külmale soe tuba võtta. Naised olid elevil päeval avatud jääteel sõitmisest ning väga rõõmsad ja tänulikud sooja vastuvõtu eest.

Pühapäeval, 20. veebruaril ootasid meid seltsimajas ees imeilusad paraadvormides ja köpskingades kenad daamid. Ei mingit tava-pärast laigulist kaitseriietust ega tanksaapaid! Saime üksikasjaliku ülevaate naiskodukaitse

ajaloost, nende igapäevasest tegevusest ning eesmärkidest. Naised lugesid ilusaid luuletusi, koos laulsime Malle klaverimängu saatel paar isamaalist laulu.

Ilus üritus oli, kuigi Vormsi naisi oli kahtsusväärselt vähe. Saan aru, et tegemist on üsna erilise teemaga. Naiskodukaitse ei paku paljudele huvi ja ega sellest palju ei teata ka. Minugi teadmised piirdusid naistega, kes laiguliste kotakate pükstega supikatla juures tegutsevad, kuid tegelikkuses on nende tegevus palju laiem ja mitmekülgsem. Ka on nemad need, kes suurtel ühisüritustel oma naiselikes paraadvormides tooni annavad ja silmailu pakuvad.

Püssist supipotini koos karja laste ja abikaasaga, see on Naiskodukaitse Lääne ringkonna naiste igapäevane elu.

Riima Koch

TEATED

Perearst Andri Meriloo tuleb saarele 10. märtsil. Vastuvõtt kell 15.00–16.30.

Umda Lehti tänab abivalmis külaelanikke Malle Nurmsalu, Helve Karilat ja Feeliks Piirakut.

5. märtsil toimub algusega kell 13.00 arengufoorum Rahvamajas, kus arutame arengukava.

Iga kuu viimasel reedel kell 15.00 koolituskeskuses vallavanema ja volikogu esimehe infotunnid.

RIIGIKOGU VALIMISED 2011

Käes on Riigikogu valimiste aeg ning kõik on oodatud oma häält andma Vormsi vallamajas asuvas valimisjaoskonnas. Eelhääletamine toimub esmaspäevast, 28. veebruarist kuni kolmapäeva, 2. märtsini. Valimisjaoskond on nendel päevadel avatud kell 12.00–20.00.

Valimispäev on pühapäeval, 6. märtsil, mil valimisjaoskond on avatud kell 09.00–20.00. Valimiste päeval eraldi bussiringi ei toimu. Kellel on probleeme valimiste päeval Hulloosse saamisega, võib kasutada eelhääletamise võimalust.

Kui valija ei saa tervises seisundi või mõne muu mõjuva põhjuse tõttu hääletada hääletamisruumis, on võimalik taotleda kodust hääletamise võimalust. Selleks tuleb taotlus esitada kirjalikult jaoskonnakomisjonile hiljemalt 6. märtsi kella 16.00.

Valima tulles võtke kindlasti võtke kaasa isikut tõendav dokument!

Marge Tiik

Vormsi jaoskonnakomisjoni esimees